

Kolmen abrahamilaisen uskonnon kuunteleva keskustelu Kirjoituksista: Paasto

Nadine Nordman

Teksti on julkaistu myös osoitteessa: <https://teologia.fi/2021/03/paasto-pitaa-kaidalla-tiella-kolmen-uskonnon-kuunteleva-keskustelu-kirjoituksista/?fbclid=IwAR0U7smRXFjndcT4WT5fZdaC3PPhUg-2L0eE8Hm55zYhvsAAfvnrQrf2Ods#.YFhkZHR8Kls.facebook>

Tiistai-iltana 2.3.2021 kokoontui hieman yli kaksikymmenpäinen joukko etäyhteyksin kolmen abrahamilaisen uskonnon ”kuuntelevaan keskusteluun Kirjoituksista”. Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin edustajat toivat tilaisuuteen valitsemansa tekstin liittyen annettuun teemaan, joka oli tällä kertaa *paasto*. Aiheesta kiinnostuneita osallistujia oli seurakunnista, peruskouluista ja yliopistoilta. Etäyhteys mahdollisti sen, että paikalle pääsi henkilöitä niin pääkaupunkiseudulta kuin sen ulkopuoleltakin.

Tilaisuuden tarkoituksena oli, että osallistujat pääsevät kuuntelemaan ja keskustelemaan kolmen uskonnon edustajien tavoista lukea ja tulkita paastoon liittyviä otteita Kirjoituksistaan. Perusajatuksena on kuunteleva ja kyselevä suhtautuminen eri traditioihin sekä tiedon ja yhteisymmärryksen lisääminen. Tähän ajatukseen pohjautuva tilaisuus ei ollut ensimmäinen laatuaan, vaan ”kuunteleva keskustelu Kirjoituksista” –tilaisuuksista, Kirkkohallituksen kirkko ja juutalaisuus –työryhmän koollekutsumana, on muodostunut vähintään kahdesti vuodessa toistuva traditio. Lähestymistapa on lähtöisin Cambridgen yliopistosta, missä se tunnetaan nimellä *Scriptural Reasoning*.

Keskustelun avasivat juutalaisten seurakuntien ylipääsimme **Simon Livson** ja juutalaisen koulun opettajana toimiva **Daniel Weintraub** lukemalla otteet Maimonideen teoksesta *Mishne Tora* (kappale *Paastot* 5:1) sekä profeetta Jesajan kirjasta (58:3-7). Livsonin lukemassa otteessa *Mishne Torasta* kerrotaan muun muassa, että juutalaisten pitämien paastopäivien ”tarkoituksena on vedota sydämeen ja avata parannuksen polut” muistuttamalla omista ja isien pahoista teoista. Weintraub kertoi, että juutalaisilla on vuodessa kuusi varsinaista paastopäivää, joista kaksi on erityisen merkityksellisiä. Päivän katsotaan kestävän auringonlaskusta seuraavaan. Nämä paastopäivät eroavat rituaaleiltaan ja sen suhteen mistä kaikesta paaston aikana tulisi pidättäytyä. Weintraub huomautti kuitenkin, ettei henkilön tarvitse paastota, mikäli lääkäri arvioi sen hänelle haitalliseksi.

Juutalaisille vuoden suurin paastopäivä on sovituspäivä eli *Jom kippur*. Livson kertoi, että juutalaiset paastoavat *Jom kippurin* aattoillasta seuraavaan auringonlaskuun saakka yhteensä noin 25 tuntia. Tänä päivänä pidättäydytään muun muassa ruoasta, juomasta, aviollisista suhteista ja peseytymisestä. Laaja joukko juutalaisia viettää *Jom kippuria* synagogassa rukoillen ja lukien Kirjoituksia. Paastotessa ei tulisi kuitenkaan unohtaa toisia. Jesajan kirjasta (58:7) luetut sanat, joiden mukaan Jumala odottaa, että paastoamisen lisäksi ”murrat leipää nälkäiselle, avaat kotisi kodittomalle, vaatetat alastoman, kun hänet näet, etkä karttele apua tarvitsevaa veljeäsi”, johdattivatkin keskustelijat käytännönläheisempään dialogiin hyvän tekemisestä.

Muslimien paastosta paikalla oli kertomassa shiia-islamilaisten Resalat-seurakunnan imaami **Abbas Bahmanpour**. Hän aloitti osionsa lukemalla suomennokset Koraanin toisen kappaleen (*al-Baqarah*) jakeista 183-185. Jakeissa muun muassa määrätään velvoittavaksi paastota *ramadan*-kuukautena, ”jolloin Koraani annettiin opastukseksi ihmisille ja selväksi todistukseksi (Jumalan) johdatuksesta, jotta hylättäisiin paha ja valittaisiin hyvä” (Kor. 2:185). Myös muslimit määrittelevät päivän keston auringonlaskusta seuraavaan, mutta paastopäivän kesto on tätä lyhyempi, sillä öitä ei paastota. Muslimit siis paastoavat yleisesti aamun sarastuksesta auringonlaskuun, jonka jälkeen syödään *iftar*-illallinen. Bahmanpour kertoi, että mikäli henkilö on matkalla tai hänellä on ohimenevä vaiva, jonka vuoksi hän ei kykene paastoamaan ”on hänen sen sijaan (muuna aikana) paastottava yhtä monta muuta päivää” (Kor. 2:185). Joidenkin tulkintojen mukaan paaston korvaukseksi voi myös tarjota ravintoa vähävaraisille. Jakeissa sanotaan, että korvauksena paastoamatta jääneistä päivistä kaikkein parasta olisi kuitenkin paastota toisena ajankohtana. Mikäli henkilön vaiva, jonka vuoksi hän ei kykene paastoamaan on pitkäaikainen (kuten vanhuus tai krooninen sairaus), tulee paastoamisen sijaan tarjota ravintoa vähävaraisille. Bahmanpour kertoi myös, että tutkimusten mukaan *ramadan*-kuukausi on nimenomaan se aika, jona muslimit antavat eniten rahaa hyväntekeväisyyteen.

Viimeisen jakeen lopussa kerrotaan, että *ramadania* koskevien käskyjen tavoite on ”paastopäivienne luvun täytyminen” ja se, että ”te ylistäisitte Jumalaa Hänen johdatuksensa tähden sekä olisitte Hänelle kiitollisia.” (Kor. 2:185).

Evangelis-luterilaisen kirkon pastori **Timo-Matti Haapiainen** alusti paaston merkityksestä kristityille lukemalla Matteuksen evankeliumin luvusta 4 jakeet 1-11. Hän oli valinnut otteen vuonna 2020 julkaistusta Uuden testamentin käännöksestä. Otteessa kerrotaan Jeesuksen esimerkillisestä paastosta ja siitä, kuinka hän samalla selviytyy Paholaisen koettelemuksista. Haapiainen kertoi, että ravinnosta pidättäytymisen lisäksi Jeesus vaikuttaa myös jättäytyneen sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, sillä tapahtuman kuvaillaan sijoittuneen ”asumattomalle seudulle”. Keskustelua herätti varsinkin kohta, jossa kerrotaan, että vasta kun ”Jeesus oli paastonnut neljäkymmentä päivää

ja neljäkymmentä yötä, hänelle tuli nälkä.” Osallistujat pohtivat sitä, kuinka nopeasti nälkä yleensä yllättää! Pohdimme myös, olisikohan Jeesuksen neljäkymmenen vuorokauden paaston aikana ollut taukoja paastoamisesta, esimerkiksi lauantaisin (koska juutalaiset eivät paastoa sapattina) tai öisin kuten muslimien harjoittamassa paastossa. Pohdimme myös sitä, minkälaista ravintoa Lähi-idän erämaassa ylipäättään oli tarjolla — ehkäpä heinäsirkkoja? Jeesuksen paasto on toiminut vuosisatojen aikana innoittajana monille kristityille, jotka ovat halunneet vetäytyä maailman houkutuksista.

Loppupohdintoja synnytti havainto, kuinka kolmella Lähi-idän karuista oloista lähtöisin olevalla uskonnolla paasto on niin suuressa roolissa ja kuinka nyky-yhteiskunnassamme paastoa sovelletaan kokonaan eri tilanteessa — yltäkylläisyyden keskellä.

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston yleisen ja aikuiskasvatustieteen, islamin tutkimuksen ja arabian opiskelija sekä toimii Helsingin yliopiston muslimiopiskelijoiden järjestön hallituksen puheenjohtajana.

משנה תורה

הלכות תעניות פרק ה,א

יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם, מפני הצרות שאירעו בהן, כדי לעורר הלבבות, ולפתוח דרכי התשובה; ויהיה זה זיכרון למעשינו הרעים, ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה--עד שגרם להם ולנו [ויקרא](#) ([ויקרא](#)) אותן הצרות: שבזכרון דברים אלו, נשוב להיטיב, שנאמר "והתוודו את עוונם ואת אבותם" [\(כ"מ\)](#).

Mishneh Torah, Fasts 5:1

On päiviä, jolloin kaikki juutalaiset pitivät paastoa heille sattuneiden traagisten tapahtumien johdosta, ja tarkoituksena on vedota sydämeen ja avata parannuksen polut. Tämä muistuttaa pahoja tekojamme ja isiemme tekoja, jotka olivat samanlaisia kuin nyt, ja jotka johtivat heidän ja meidän kärsimiiimme kärsimyksiin. Muistamalla nämä asiat me todennäköisesti teemme parannuksen ja teemme oikein, kuten kirjoitetaan: "He tunnustavat syntinsä ja isiensä synnit ..." (3. Moos. 26:40.)

Jesaja 58: 3-7 (Jom kipurin aamun haftara)

ד הן ג. למה צמנו ולא ראית, ענינו נפשנו ולא תדע; הן כיום צמכם תמצאו-תפץ, וכל-עצביכם תנגשו
ה הנה צום. לריב ומצה תצומו, ולהכות באגרף רשע; לא-תצומו כיום, להשמיע במרום קולכם
אברהו--יום ענות אדם, נפשו; הלכך באגמן ראשו, ושק ואפר יציע--הלזה תקרא-צום, ויום רצון
ו הלא זה, צום אברהו--פתם סרצבות רשע, הטר אגדות מוטה; ושלח רצוצים תפשים, וכל-. ליהנה
ז הלא פלס לרעב לתמה, ועניים מרודים תביא בית: כי-תראה ערם וכסיתו, ומבשרך לא. מוטה תנמקו
תתעלם.

3 "Miksi sinä et huomaa, kuinka me paastoamme? Etkö näe, kuinka me kuritamme itseämme?" Näen kyllä! Paastopäivänäkin te ajatte omia etujanne, te ahdistatte niitä, jotka raatavat puolestanne.

4 Riitaa ja katkeruutta teidän paastonne tuottaa, raakoja nyrkiniskuja. Te ette enää pidä sellaista paastoa, joka kantaa rukoukset taivaisiin.

5 Tuollaistako paastoa minä teiltä odotan, tuollaista itsenne kurittamisen päivää? Sitäkö, että te riiputatte päätänne kuin rannan ruoko, pukeudutte säkkivaatteeseen, makaatte maan tomussa, sitäkö te kutsutte paastoksi, Herran mielen mukaiseksi päiväksi?

6 Toisenlaista paastoa minä odotan: että vapautat syyttömät kahleista, irrotat ikeen hihnat ja vapautat sorretut, että murskaat kaikki ikeet,

7 murrat leipää nälkäiselle, avaat kotisi kodittomalle, vaatetat alastoman, kun hänet näet, etkä karttele apua tarvitsevaa veljeäsi.

Koraani 2:183-185

{183} تَتَّقُونَ لَعَلَّكُمْ قَبْلَكُمْ مِنَ الَّذِينَ عَلَى كُتِبَ كَمَا الصَّيَامُ عَلَيْكُمْ كُتِبَ آمَنُوا الَّذِينَ أَيُّهَا يَا

فَهُوَ خَيْرًا تَطَوَّعَ قَمْنٌ مِسْكِينَ طَعَامُ فِدْيَةٍ يُطِيقُونَهُ الَّذِينَ وَعَلَى «أَخَرِ أَيَّامٍ مِنْ قَعْدَةٍ سَفَرٍ عَلَى أَوْ مَرِيضًا مِنْكُمْ كَانَ قَمْنٌ» مَعْدُودَاتٍ أَيَّامًا {184} تَعْلَمُونَ كُنْتُمْ إِنْ لَكُمْ خَيْرٌ تَصُومُوا وَأَنْ «لَهُ خَيْرٌ

سَفَرٍ عَلَى أَوْ مَرِيضًا كَانَ وَمَنْ» فَلْيَصُمْهُ الشَّهْرُ مِنْكُمْ شَهْدَ قَمْنٍ «وَالْفُرْقَانِ الْهُدَى مِنْ وَبَيِّنَاتٍ لِلنَّاسِ هُدًى الْقُرْآنُ فِيهِ أَنْزَلَ الَّذِي رَمَضَانَ شَهْرُ {185} تَشْكُرُونَ وَلَعَلَّكُمْ هَدَاكُمْ مَا عَلَى اللَّهِ وَلِتُكَبِّرُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكْمِلُوا الْعُسْرَ بِكُمْ يُرِيدُ وَلَا الْيُسْرَ بِكُمْ اللَّهُ يُرِيدُ «أَخَرِ أَيَّامٍ مِنْ قَعْدَةٍ

183. Teidän, jotka uskotte, tulee paastota, samoin kuin piti paastota niidenkin, jotka ennen teitä elivät, jotta karttaisitte pahaa.

184. (Paastottava on) määrättyt päivät. Mutta jos joku teistä on sairas tai matkoilla, on hänen paastottava joinakin muina päivinä, ja niiden, jotka siihen pystyvät, on paaston korvaukseksi ravittava joitakin köyhiä. Jos joku vapaaehtoisesti tekee hyvän työn, on se hänelle parempi. Mutta paastoaminen on teille kuitenkin kaikkein parasta (s.o. paastoamalla parhaiten täytätte Jumalan tahdon); tämä olkoon sanottu teille tiedoksi.

185. »Ramadaan» on se kuukausi, jolloin Koraani annettiin opastukseksi ihmisille ja selväksi todistukseksi (Jumalan) johduksesta, jotta hylättäisiin paha ja valittaisiin hyvä; tämän kuukauden aikana paastotkoon se teistä, joka on kotioloissaan, mutta jos joku on sairas tai, matkoilla, on hänen sen sijaan (muuna aikana) paastottava yhtä monta muuta päivää. Jumala tahtoo tehdä sen teille helpoksi eikä tarkoita sitä teille taakaksi, - jotta paastopäivienne luku täyttyisi ja te ylistäisitte Jumalaa Hänen johdatusensa tähden sekä olisitte Hänelle kiitollisia.

Matteus 4:1-11

Sitten Henki vei Jeesuksen asumattomalle seudulle Paholaisen koeteltavaksi. Kun Jeesus oli paastonnut neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, hänelle tuli lopulta nälkä.

Silloin Koetteli ja tuli ja sanoi Jeesukselle: »Jos tosiaan olet Jumalan Poika, käske näiden kivien muuttua leiviksi.» Mutta Jeesus vastasi: »Pyhissä kirjoituksissa sanotaan:

’Ei ihminen elä vain leivästä
vaan jokaisesta sanasta,
jonka Jumala lausuu.’»

Silloin Paholainen vei Jeesuksen mukanaan pyhään kaupunkiin. Hän asetti Jeesuksen temppelin katolle ja sanoi: »Jos tosiaan olet Jumalan Poika, hyppää tästä alas. Kirjoituksissahan sanotaan:

’Hän käskää enkeliensä
kantaa sinua käsillään,
ettet loukkaisi jalkaasi kiveen.’»

Jeesus vastasi: »Kirjoituksissa sanotaan myös: ’Älä koettele Herraa, Jumalaasi.’»

Paholainen otti taas Jeesuksen mukaansa ja vei hänet hyvin korkealle vuorelle. Sieltä hän näytti tälle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston ja sanoi: »Annan sinulle tämän kaiken, jos heittäydyt maahan ja osoitat minulle kunnioitusta.» Silloin Jeesus sanoi: »Häivy, Saatana! Kirjoituksissa sanotaan:

’Kumarra Herraa, Jumalaasi,
ja palvo ainoastaan häntä.’»

Silloin Paholainen lähti. Jeesuksen luokse tuli enkeleitä, jotka pitivät hänestä huolta.